

Uvodna razmatranja

Da bi se krivični postupak uspješno vodio, odnosno da bi se krivično djelo u potpunosti rasyjetlilo i izvršilac istog identifikovao i uhvatio, pored obezbjeđivanja materijalnih dokaza koji će potkrijepiti navode optužbe, odnosno koji će pružiti dokaze sudu da je osumnjičeni i stvarni izvršilac, neophodno je prikupiti određena obavještenja i informacije koji će upotpuniti cjelokupnu konfliktnu situaciju koja je prethodila djelu, za vrijeme djela i situaciju koja se odnosi na vrijeme nakon izvršenja djela. To se postiže uzimanjem izjava od lica.

Naravno da izjave lica omogućavaju da se i iz njih izvode dokazi, odnosno mogu da posluže (i služe) kao dokazi o krivičnom djelu i izvršiocu.

S obzirom na veliki, kako operativni, tako i krivičnoprocesni značaj prikupljanja obavještenja i informacija o krivičnom djelu i izvršiocu, jasno je da se dobijanje informacija od lica (formalizovano kroz uzimanje iskaza, odnosno izjave u formi zapisnika) posvećuje ogromna pažnja, kako sa teorijskog aspekta, tako i prilikom svakodnevnog uzimanja iskaza u operativnom radu, odnosno na sudu. Teorijski aspekt podrazumijeva da se uzimanje iskaza odvija po određenim postulatima koji omogućavaju dobijanje najkvalitetnijeg iskaza kada je u pitanju sadržajnost, detaljnost, memorisanost, kvalitetnost, kvantitetnost, odgovorenost na "zlatna pitanja kriminalistike" i drugo. Teorijski aspekt podrazumijeva sagledavanje najboljih mogućih metoda uzimanja iskaza od lica kako bi oni dali najefikasnije primjenjive rezultate. S druge strane, uzimanje iskaza u praktičnom radu operativnih radnika (i tužilaca, i sudija), podrazumijeva neposrednu i efektivnu primjenu teorijski utvrđenih modela ispitivanja lica u cilju dobijanja najkvalitetnijeg mogućeg iskaza. To podrazumijeva da se najbolji utvrđen model uzimanja iskaza, poštujući određena normativna rješenja), u svakoj konkretnoj situaciji najbolje iskoristi, te da se dobije iskaz koji će ostati valjan i relevantan na sudu.

Cilj svakog uzimanja iskaza, odnosno formalizovanje informacija je da se omogući operativno i sudsko korištenje dobijenih informacija na osnovu kojih će se preduzeti određena radnja, ili, na kraju, što će omogućiti donošenje adekvatne presude.

Na osnovu prethodno navedenog, može se konstatovati da uzimanje (pribavljanje) iskaza nije samo sebi cilj, već da ono mora da da određene rezultate, u operativnom i krivičnoprocesnom smislu. Zbog toga se svakom uzimanju iskaza mora posvetiti adekvatna pažnja, a nakon dobijanja iskaza moraju se provjeriti sve relevantne okolnosti koje se odnose na iskaz (ili koje potiču iz iskaza) kako bi se pojačala operativna, odnosno dokazna vrijednost iskaza.

Dokazna vrijednost iskaza se cijeni kao i svaki drugi dokaz, međutim, zbog same prirode personalnih dokaza, odnosno upečatljivosti i neposrednosti, sudija često i nesvjesno više cijeni iskaz svjedoka od nekog drugog dokaznog sredstva.